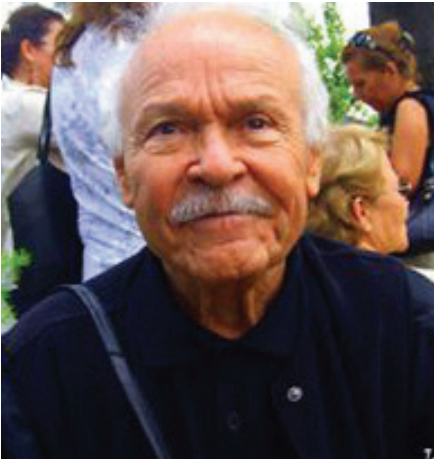

Yanağındaki Gülücüğü
Çocuklara Aktaran Bilge

Okuma Sevgisi Kazanan Çocuk, Okuyarak Düşünmeyi Öğrenir

Muzaffer İZGÜ

SÖYLEŞİ: Y. Bekir YURDAKUL*

Fotoğraflı Çeken: Talat Aydılek

Muzaffer İzgü dedim de: Bir top ak pamuğa sarılı yürüyen gülümseme. Sesi bir yerlerde, akli hep İzmir Alsancak'ta, denizi arayan sokağında; kendi, uçup giden motosikletinde. Hayatın coşkun akan selinde sevgiliye uzanan el, okullarca, kentlerce torun bakan, gözeten dede. Kıyamam çocuk, savaşa öfke, hayata avuç avuç tat, hayına yumruk, insana el! Hoca Nasrettin müridi! “Çıktık açık alınla!” bebesi... Çocuk arkadaş. 80'lik çocuk. Hayatımıza armağan, Adana'dan!

Çağımızın Nasrettin Hocası; yıllardır, “Çocuk okuru olmayan bir toplumun büyük, yetişkin okuru da olmaz!” bilgeliğiyle üreten, “çocukların üretken dedesi” Muzaffer İzgü'yle kitapları, çocukları, gülmeceyi¹, çocuk yazını ve yaşamı konuştuk... Sordum anlattı, sormadıklarımı da duyumsattı. Geride bıraktığı seksen bir yıldan ve öteki-önceki yüzyıllardan armağandı dağarcığındakiler... Belki çoğu bildiklerinizdir İzgü'ye merakınız nedeniyle ne ki kimi bilmediklerinizi de barındırıyor bu söyleşi.

Çocuklar ve onlar için yazılanlar üstüne yeniden düşünmelere bir nedence daha oluşturursa burada okunacaklar, hepimiz ama eminim en çok da Sevgili Muzaffer İzgü mutlu olacaktır.

Bir bayramın -82. Dil Bayramı- ardından görmeye gittim Muzaffer İzgü ağabeyi. Önce sımsıcak gülümsemesi ardından yılların yoramadığı yüzü karşıladı yine beni. Her zamanki yerinde gazetelerle, kitaplarla haşır neşir, on yılı aşkındır inmeli Günsel ablaya yakın bir merhabanın sonrasında çalışma odasına geçtik.

* Yazar, çocuk yayınları editörü.

1 “mizah” sözcüğünü kullanmaz ve oldum olası sevmez de bu sözcüğü Muzaffer İzgü. Onun yerine “gülmece” demeyi yeğler. Yazdıkları içinse “karagülmece” tanımını yapar. Onun sözlüğünde, “güldürürken düşündürmek, direnmek” anlamı taşır gülmece.

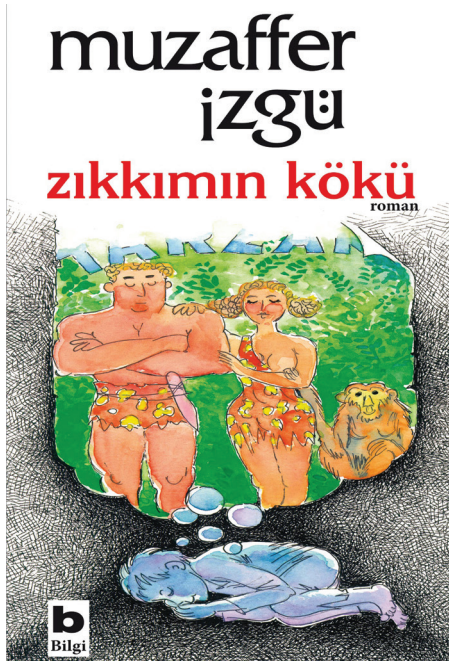
Muzaffer İzgü dedim de: Bir top ak pamuğa sarılı yürüyen gülümseme. Sesi bir yerlerde, akli hep İzmir Alsancak'ta, denizi arayan sokağında; kendi, uçup giden motosikletinde. Hayatın coşkun akan selinde sevgiliye uzanan el, okullarca, kentlerce torun bakan, gözeten dede. Kıyamam çocuk, savaşa öfke, hayata avuç avuç tat, hayına yumruk, insana el! Hoca Nasrettin müridi! "Çıktık açık alınla!" bebesi... Çocuk arkadaş. 80'lik çocuk. Hayatımıza armağan, Adana'dan!

Kitaplar, ödülleri simgeleyen anmalıklar, kitaplar, fotoğraflar, kitaplar, asılı ve serili çeşitli armağanlar, kitaplar, yazı gereçleri, kitaplar, notlar, kâğıtlar, oda sıcaklığı ve her yana dağılmış anılar...

Ve dakikalar, saatler akıp gitti sorgusuz, izinsiz, kendi bildiğince...

Okuyalım bakalım.

- **Öncelikle teşekkür ederim Muzaffer Ağabey. Zaman ayırdın, eksik olma. Şöyle başlayalım: Neden gülmece?**

Ben teşekkür ederim. Çocukları, acılardan çok, yaşamın yaşanılır yanı daha güçlü yapar, kılar. Örnek mi? Kendim, Muzaffer İzgü. Bizim evde yengiyi yoksulluk değil sevgi kazanmıştı. Annemin masalları, babamın yorgunluk bilmez gülümseten yaşam anlayışı...

Öğrendiklerinizden yıllarca unutamadıklarınıza bakın; hep güle oynaya/ yapıya yaşaya öğrendiklerinizdir.

- **Nedir gülmece? Bir tanımı olsa gerek.**

Gülmece; toplumlara, sınıflara, uluslara dahası dönemlere, çağlara göre değiştiği için gerçek tanımı yapılamaz. Toplumlar ayrı koşullarda yaşadıklarındandır ki birinin güldüğüne bir başkası gülmez, gülmeyebilir.

Çocuk kitaplarımın yanı sıra büyükler için yazdıklarımın da başka dillere çevrilenler oldu. Ama gülmecemiz benzemiyor ya, çevrilen kitaplarım bir baskıda kaldı/ kalıyor.

- **Yine de gülmeceye kimi dayanak noktaları bulabiliriz.**

Elbette. Çoğu zaman karşılaştığımız kimi olgular için "saçma" der geçeriz. Ne ki ardındakini düşünmeyiz yani saçmanın felsefesini yapmayız. Oysa ardını arayın saçmanın, neler bulacaksınız! Saçmayı irdelemek gülmeceyi getirir. Yapıtlarımda

durum komikliğinden de anlatım komikliğinden de devinim komikliğinden de yararlanarak bir yerde çocuklara saçmanın mantığını da vermek istedim/ istiyorum.

- **Ya komik olan?**

Her gülmece az ya da çok ama mutlaka komik bir yan vardır. Søren Kierkegaard diyor ki: *“Komik, yaşamın her aşamasında vardır. Çünkü yaşamın olduğu her yerde karşılık da vardır. Karşılığın olduğu yerde de mutlaka ‘komik’ olur.”* Komik, insanı neşelendirir, eğlendirir, güldürür. Gerçek gülmece öyle değildir. Evet, komiği barındırı ne ki yetinmez bununla.

- **Gülmecenin işlevine gelelim mi?**

Gülmecenin işlevi güldürmek ama sağlıklı güldürmektir. Brecht şöyle diyor: *“Yaşamında gülmece olan toplumlar sağlıklı toplumlardır. Ama yaşamı gülmece olanlar çekilmez toplumlardır.”*

Gülmenin, güldürmenin de çeşitleri var. Hem de çok.

Olur mu Muzaffer?

Motosiklete binmeyi çok severim. Ama ille de eşim olacak. Neredeyse on iki yıldır binemiyoruz.

Hayatta ben en çok karımı sevdim. Her yanı başımda durdu, yürüdü. Onun o direnci, kararlılığı olmasa nasıl başarılıydım bunca işi, nasıl göze alırdım onca zorluğu. Bin yıl bakarım ona...

Balkonumda duruyor Yamaha. Binemiyorum. Onun üzerine oğlum bir “scooter” aldı. Akülü. Evde biniyorum. Yerdeki tüm yağyı kaldırdık... Karımla kimi oyunlar da oynuyoruz:

“Muğla’ya buradan mı?” diyorum.

“Olur mu Muzaffer! İkinci yoldan sağa...” diyor.

Elbette. Çünkü çeşit çeşit gülme var. Thomas Hobbes, *“Başkalarının ayağı kayıp düştüğü zamanlar bizim için komiktir. Güldürür bizi. Bunun nedeni, kendimizi güvende görmemizden ötürü duyumsadığımız üstünlük duygusudur.”* diyor. İnsan bazen karşıdan yönelen bir devinimle bile gülebilir. Dahası güldüren gazlar, haplar var. Güldüren nice hâller var.

- **Nerede ayrılır sağlıklı gülme? İşin püf noktası neresidir öyleyse?**

Bakın, patronun, egemenin anlattığı aynı fikraya her dinlediğinde aynı tepkiyi göstermek bence dalkavukça gülmektir. Ayrım şuradadır; insan neye, kime, niçin güldüğünü bilmelidir. Sağlıklı gülme dediğim budur. Onun içindir ki sağlıklı güldüren her şey gülmecenin içindedir.

- **Nelerdir bu “her şey” dediğiniz?**

Öyküler, romanlar, yergiler, taşlamalar, pandomim, karikatür, gölge oyunları, kukla, parodi, grotesk, anekdotlar, fıkralar, nükteler, ters yansılama; argodaki “tefe

Antika Ayakkabılar!

Ayakkabılarımın öyküsü ilginçtir. Gerçekten çok yoksulduk. Bir gün okulda müfettiş var. Ben de sınıf defterini bırakmak üzere girdim başöğretmenimin odasına. Müfettişe kahve sunulmuş. Kahvesini içiyor adam. Ayağım bir takılsın. O kocaman pabucum bir yana, ben bir yana. Adamın kahvesi de dökülmesin mi? Ama nasıl hoş karşıladı başöğretmenim. Özür dileyip çıktım odadan. Çok da üzülmüştüm. Sonra baktım ayakkabım içeride. Çaldım kapıyı, girip alacağım. Müfettişin oturduğu koltuğun altında ayakkabımın teki. Uzandı adam, aldı. Şöyle bir baktı benim pabuca:

“Amma da antika ayakkabıymış yahu!” dedi ve uzattı bana.

koyma”, dalga geçme, gırgır... Say saya-bildiğince.

● *Peki, gülmeyi seviyor mu halkımız?*

Her şeye karşın, evet. Gülmeceye yatkın bir halkız biz.

● *“Her şeye karşın” derken?*

Doğu yapıtlarında gülme üzerine verilen bilgi çok az. İsmail Hakkı Efendi, “Gülmek akıl almaz işlerdendir.” derken Gazali, “Aşırıya kaçmadan neşelenmek, gülmek iyi. Fakat çok gülmeye alışmak kalbi öldürür.” diye uyarıyor. Çınlayan kadın kahkahasını namazı bozması anlayışı da aynı coğrafyadan yükselir.

● *Dile yerleşmiş, kuşaktan kuşağa taşınmış yargılar da var gülmeyi kötü sayan, kötüleyen.*

Doğru. Çok gülen için, “ağzı açık ayran delisi” denmiştir. “Ciddi ol!” denmiştir. “Karı gibi gülmek”, bizden başka hiçbir toplumda yoktur. “Ay bugün çok güldüm, yarın ağlayacağım.” gibi dile pe-

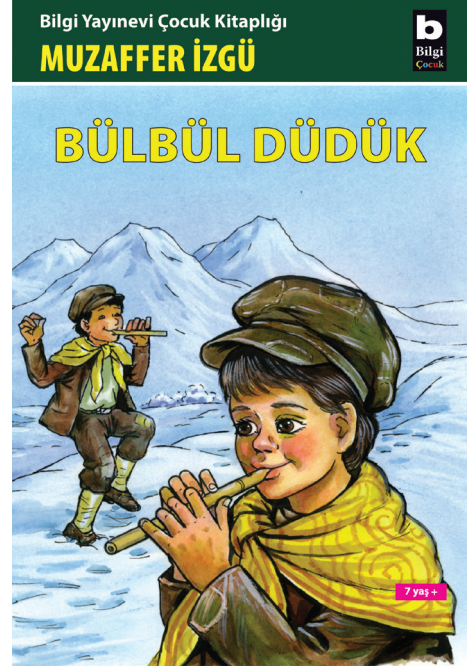
lesenk sözler üretilmesi de aynı amaca, halkın gülmesini engellemeye yöneliktir. “Ağlayan deli iyi olur, gülen deli hiç iyi olmaz; onun sonu zırdeliliktir.” yargısı da hiçbirimize yabancı değil. Kısacası bizim gülmememiz için her şey yapılmıştır. Politikacılarımız bile asık yüzlü durarak kendilerinin ne engin bilgilere sahip olduklarını belirtmeye çalışırlar...

● *Bütün bu “çaba”lara karşın gülmeye yatkınlığımızı nasıl açıklarsınız?*

Zorla, yoklukla, yoksunlukla baş edebilmenin; yenilgiyi zaman içinde tersine çevirmenin yani direnmenin bir yoludur halkımız için gülmece. Bence Anadolu gülmecenin doğuş yeri. Selçuklulardaki “sürüye koç katma” törenleri, Dionysos, Ezop, Noel Baba, Midas ve en önemlisi Hititlerin “Purilli” törenleri... Bunların hepsi Anadolulu.

● *Sözü Hoca Nasrettin’e getirmenin vaktidir.*

İşte gülmemizi bu denli istemeyen

otoriteye karşı bu toplum, Anadolu halkı, gülmece geleneğini sürdürmüş; Nasrettin Hoca'yı, İncili Çavuş'u, Bekri Mustafa'yı, Bektaşî'yi... Anadolu'nun dört bir yanında adını daha az bildiğimiz onlarca "kahraman"ı çıkarmıştır.

● **Neden?**

Gülmeyi sevdiği için. Evet, Anadolu halkı gülmeyi çok sever. Öyle olmasaydı yukarıda saydığımız adlardan, kahramanlardan (gerçek halk kahramanlarıdır onlar) biri bile olmazdı.

● **Halkımızın gülmeyi sevmesinin dolayısıyla gülmeceye yaslanmasının nedenlerine de kısaca değinelim mi?**

Halkımızın gülmeceye yatkınlığının altında yatan neden bence baskılardır. Anadolu halkı, binlerce yıldır baskı altındadır. Yoksulluk, adaletsizlik, vergiler, kıtlık, yağma, savaşlar, işgaller, ürününün elinden alınması... hep ezmiş halkı. Ezilen halk gülmeceye sığınmış.

Yaşama Sevinci

Münever teyze yakın komşumuzdu. Her gün o cingil mingil penceresinde postacının yolunu gözler, postacı köşeden görününce de başlardı:

— Postacı evladım! Bana mektup var mı?

Postacı ağzının içinde yuvarladığı sözcüklerle yanıtlardı Münevver teyzeyi.

— Mımmmmın.

Anneme sordum bir gün, postacı niye böyle yapıyor diye.

— Kimi kimsesi yok ki oğlum. Kimden gelecek ona mektup? Ne yapsın postacı, usanıyor her gün!

Kendi kendime söz verdim. Okuma yazmayı bir öğreneyim, ona ben yazacağım bir mektup. Okula başlayıp da yazıyı sökünce de yazdım. Altı kuruş da pul parası verip yolladım mektubu. Münevver teyze yine pencerede, ben kapıdayım; Münevver teyzenin haberi yok ama birlikte bekliyoruz postacıyı. Sonunda sokağın başında göründü postacı. Münevver teyze her zamanki gibi çınladı:

— Postacı, oğlum!

Postacı ilk kez homurdanmadı. Kendisi de inanamamıştı belki ama Münevver teyzeye mektup vardı.

— Var Münevver Hanım, dedi şaşkınlıkla. Münevver teyze bana seslendi.

— Koş Muzaffer, mektubumu oku!

Koştum Münevver teyzeye, aldım kendi yazdığım mektubu, okudum.

"Münever Hanım,

Bahar geldi, otlar yeşerdi, papatyalar çıktı, çiçekler açtı, kediler miyavlıyor, köpekler havlıyor, kuşlar cıvıldıyor, eşekler anırıyor, hepsinin sana selamı var..."

Bir daha, bir daha okudum. "Sağ ol Muzaffer!" dedi. Çok mutluymdu.

Yıllar sonra öldüğünde koynundan bu mektubun çıktığını söyledi annem. O yaşta nasıl bir yaşama sevinci vermiştim bir insana, hep şaşarım.

Ya İyi Değilse?

Eren sekiz yaşında... Harçlığının bir bölümünü kitap için ayırıyor. Okulda düzenlenen bir sanat etkinliğinde kitap satışı da yapıyor. O gün de sergiden bir kitap almış. Muzaffer İzgü'nün bir yapıtı bu. Ancak parasının boşa gitmediğinden de emin olmak istiyor. Salonu dolaşıp ön sırada oturan Muzaffer İzgü'nün karşısına dikiliyor:

— Üç lira verdim, bu kitabını aldım.
Ya iyi değilse, ne yaparım ben?

(Çocuklardan Çaldığım Öyküler, Y. Bekir Yurdakul, Kanguru Yayınları, 2. baskı Nisan 2014)

- **Bir direnme, savunma, ayakta kalma, dahası sağaltım yolu öyleyse gülmece...**

Çünkü gülmece, yenilenin yenene karşı kullandığı topsuz, tüfeksiz, mermi-

siz bir silahtır. Halk, “güç”ten korkmuş, “güç”le (zorbalıkla) başa çıkamamış, gülmeceye sığınmış. O güce karşı bir kez kaha-kaha attığındaysa muhalif olmuş demektir. Ve o bir kaha-kaha, otoritenin altını oymaya başlamıştır.

- **Edip Cansever’in “Mendilimde Kan Sesleri” şiirinden bir dizesini anımsadım şimdi: “Gülmek, bir halk gülüyorsa gülmektir...”**

Tam da öyle! Aynı şeylere birlikte güldüğü için toplumda bir kaynaşma, bir birliktelik doğmuştur. Cansever’in dizelelerinde vurgu yaptığı da budur. Sağlıklı gülmek dediğim işte böylesi bir birlikteliğe de vurgu yapar.

- **“Çağımızın Nasrettin Hocasını” diye anılmanın da dayanağı sanırım bu gülmece anlayışında aranmalı.**

Hoca, salt güldürmüyor, düşündürüyordu da. Hoca sövmen değil gülmece filozofuydu. Hoca’nın tutumundan yansıyan da sağlıklı gülmektir. Ben diyorum ki insanlar gülsünler. İnsan gülünce kan dolaşımı da, sinir sistemi de, sindirim sistemi de daha iyi çalışıyor. Günümüzün gülmece ustaları olarak aynı tavrı sürdürüyoruz.

- **Peki, çocuk, çocuklar konusundaki yaklaşımınızı da özetle dinleyelim mi?**

Çocukların benim için anlamı, çok saygı duyulması gereken varlıklar oluşudur. Yeterli sevginin yanı sıra yeterli saygıyı da göstermeliyiz çocuklara. Onlardan özür dilemesini de bilmeliyiz. Çocuk zaten çocuktur. Onu bir de çocuk yerine koymamalıyız.

- **Ülkemizde çocuklar için yazılanlara, çocuk yazınına gülmeceğin girişi ne zamandır?**

Çocuk yapıtlarına gülmeceyi yerleştiren ilk yazarım. O dönemlerde çocukların ellerinde dolaşan karamsar, onları ağlatmaya, üzmeye yönelik kitaplar beni çok

üzüyordu... Hemen hemen bütün çocuk yapıtlarına (öyküye, romana, masala...) gülmeceyi katan benim.

● **Çocuk yazınının varlığı-yokluğu tartışılmaktaydı.**

Doğru. Çok değil otuz yıl öncesine kadar birçok yazarın, “çocuk yazını diye bir şey yoktur” dediği ve bunu tartıştığı savunduğu ülkemizde çocuklar için de yazarın Rıfat Ilgaz’ı, Aziz Nesin’i de unutmuyorum elbette. Ama yapıtları her zaman kalıcı olacak ve okunacak bu iki yazarımız benim kadar² yazmadılar. Burada şunu da belirtmeliyim: Yapıtlarımda bütün gülmece ustalarımızı anarım, onlara layık olmaya çalışırım.

● **Ökkeş³ diziniz örneğin oldukça eski. Nasıl doğdu Ökkeş?**

Takvimler daha 1970’li yıllara ulaşmamıştı. Yazmaya durduğum dönemde varsa yoksa bir Keloğlan var. Sınıf öğretmeniyim o sıralar. Okutmadım çocuklarıma!

● **Neden?**

Çünkü Keloğlan hilecidir. Annesinin sırtından geçinir. Kurnazdır, tembeldir. Hazıra konar... Ökkeş’se emekçidir. Üretkendir, paylaşıdır, emeğe saygılıdır. Bunların hiçbiri yoktur Keloğlan’da. Sonra annesi yoktur Ökkeş’in. Annesi olmayan çocuk da yaşama tutunabilir, mutlu olabilir. Bilerek yaptım bunu.

Dizinin beş bölümü köyde geçer. Sonra kente geçer Ökkeş.

2 Muzaffer İzgü’nün çocuk kitaplarının sayısını (biliyorum, yüzü aştı) bilerek vermedim bu metinde. Öylesine seviyor ki çocuklara yazmayı, bu metin yerini bulup yayımlandığında bile sayı değişebilir.

3 “Ökkeş Lunaparkta”, “Ökkeş Kurt Avında”, “Ökkeş Balık Avında”, “Ökkeş Kapıcı”, “Ökkeş İşportacı”, “Ökkeş Bahçıvan”, “Ökkeş Otoparkta”, “Ökkeş Maçta”, “Ökkeş Dolmuşçu”, “Ökkeş Denizde”.

Hapishaneye mi?

Ölüm sözcüğünü kullanmadan der İzgü, çocuklara ne diyecekse.

İlköğretim öğrencilerine bir seslenişinde, kitaplarının sayısını da söyleyince, baştan beri bütün dikkatini İzgü’ye veren Onur el kaldırıır:

— Daha yazacak mısın?

Yedi yaşındaki Onur’a yanıtında da sözcükleri bir bir ve özenle seçen İzgü, şunları söyler:

— Yazarlığın emekliliği yok ki yavrum. Yazar, doğar, yetişir, eğitim görür, okuryazar ve... (“ölür” demeyecek ya İzgü, kısacık bir duralamadan sonra sözünü tamamlar)... gider...

İzgü’nün yanıtına noktayı, Onur’un sorusu koyar:

— Nereye? Hapishaneye mi?

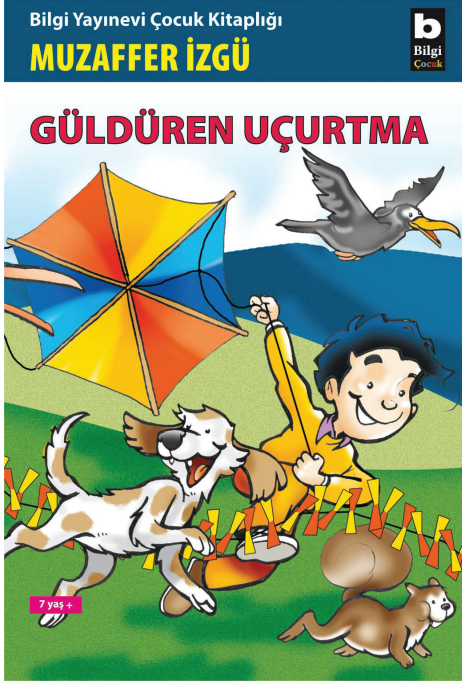
(“Çocuklardan Çaldığım Öyküler”, Y. Bekir Yurdakul, Kanguru Yayınları, 2. baskı Nisan 2014)

● **Bildiğimiz o ki gülmece öykülerle başladı yolculuğunuz. Neden çocuklar için yazmak? Çocuk yazınına ağırlık verme kararınızın gerekçesi neydi? Nasıl geldiniz bu noktaya?**

Rıfat Ilgaz, Aziz Nesin ve dönemin kimi başka başarılı adları (benden önce yazarlar) da görmüştür ama ben öğretmenlik yıllarımda şunu saptadım: Çocuk okurunuza yoksa, çocuklara okutamıyorsanız yazdıklarınızı, yetişkin okurunuz nereden yetişecek? Klasiklere, büyükler için yazılmış yapıtlara hazırlamak gerekiyordu çocukları. Bu da ancak çocuklar için yazılmış yapıtlarla olabilirdi.

● **Ve kararınızı verdiniz.**

Evet, bu noktaya gelince kararımı verdim ve hızımı çocuklardan yana koy-

dum. Biliyorsun, ilk yapıtım (*Uçan Eşek*) bir çocuk kitabıdır. Büyükler için yayımlananlar daha sonradır.

● ***Bu araya, “okumanın çocuklara etkisi”ni de sıkıştıralım mı?***

Neden olmasın. Okuma sevgisi kazanan çocuk, okuyarak düşünmeyi öğrenir. Düşünen insan, çocuk, önce kendini değiştirir sonra çevresini etkilemeye, değiştirmeye başlar. Okuduğunu anlamayı öğrenir. En önemlisi sosyal zekâsı gelişir, beğeni kalitesi yükselir. Dahası şiddete bulaşmaz, yardım etmeyi, paylaşmayı sever... Yetmez mi?

● ***Ya gülmecenin kattıkları?***

Öncelikle okuma kolaylığı... Kitaplarla yolculukta, okur olmakta kolaylık...

● ***Bütün yapıtlarınızda göz kırıyor gülmece...***

Hemen hemen bütün yapıtlarımda vardır. Hele hele on kitaplık Anneannemin

Akıl Almaz Maceraları⁴ dizisinde...

● ***Kısaca söz açalım mı?***

“Anneanne” dizisinin kahramanı olan anneanne iki kuşak öteden seslenir ama günümüz çocuklarını da yakalar. Onlara kültürümüzü anlatır, aktarır. Kültüre sahip çıkmak bir yazarın görevidir. Çocuk hem gülüyor hem kültürümüzü irdeliyor.

Bu dizi üstüne şunları da belirtmeliyim:

Beni bu dizi için yola çıkaran, nimenin olmamasıydı. “Benim niye ninem yok?” sorularına annem de babam da aynı yanıtı verirdi: “Öldü!”

Komşumuz ve yaşıtım Yaşar’ın anneannesi benim de ninem olsa derdim kendi kendime ama bana yüz vermezdi. Sonra parklarda yaşlı kadınların yanına sokulup başımı ansızın dizlerine koyardım ninem olsalar diye. Onlar da beni kovarlardı. Bir başıma oturur; komik, sevecen, bilgili, yardımsever anneanne düşleri kurardım. Şimdi diyorum ki “İyi ki anneannem olmamış! Kim bilir belki de *Anneannemin Akıl Almaz Maceraları* dizisini oluşturan yirmi kitap hiç yazılmayacaktı.”

● ***Bir de ağlatan yapıtlar var.***

Çocuğu ağlatmak çok kolaydır. Hoşlanmadığı bir davranış, dramatik bir yada birkaç sahne yeter de artar bile. Vardır öyle çocuk yapıtları. Hem de çok. “Al, oku!”

4 “Anneannem Askere Gidiyor”, “Anneannemin Gramofonu”, “Yaşasın Kanal Anneanne”, “Anneannemin Apartman Kuzusu”, “Anneannemin Erikli Bahçesi”, “Anneannem Gelin Oldu”, “Anneannem Cankurtaran”, “Yaşasın Anneannemspor”, “Anneannem Dans Kraliçesi”, “Anneannemin Bebeği”, “Anneannem Süsleniyor”, “Anneannemin Kuyrukluyıldızi”, “Anneannemin Konuk Kedisi”, “Anneannem Hayvanlar Arasında”, “Anneannem Sihirbaz”, “Anneannem Bulutları Boyuyor”, “Anneannemin Cep Telefonu”, “Anneannemin Güllü Yorganı”, “Anneannemin Kar Kızı”, “Anneannemin Anı Defteri”.

MUZAFFER İZGÜ

b
Bilgi
Çocuk

Canım Öğretmenim

Bilgi Yayınevi İlk Okuma Dizisi

diyor yazarı, “Helva gibi olacaksın ağlamaktan.” Böyle tanıtıyor, kitabını.

Çocuk, -okumayı sürdürebilirse- bu türden bir kitabı okuya okuya pelte olur. Peki, hakkımız var mı çocuğu ağlatmaya? Kaldı ki çocuğu ağlatmakla onun acıma duygusunun sağlıklı bir şekilde gelişeceğinden de kuşkuluyum.

• **Siz ötekini / güldürmeyi seçtiniz...**

Evet, zor olanı seçtim. Gülmeceyi çocukları güldürerek düşündürmeyi seçtim. Yaşamın gerçeklerini gülmeceyle çok daha iyi ve etkili anlatabiliyorum. Gülmecenin araç olduğu yapıtlarla buluşan çocuklar çok daha hızlı ve iyi öğreniyorlar. Çocuk; gülerken daha iyi algılar, daha güzel öğrenir.

• **Onca etkili demek ki gülmece!**

Etkili çünkü gülmece gelişmiş bir zekânın ürünüdür. Eğlendirir, düşündürür, soru sordurur. Dolayısıyla çocukların zekâsının da gelişmesine yardımcı olur. O küçükük beyinlerde zekice kıvılcımlar

oluşturur. Onların ileride esprili, aranan insanlar olmasını sağlar. Dahası hoşgörüyü de birlikte getirir, iyimserliğin yolunu açar. Bu nedenle de çok önemlidir. Demem o ki eğlendiğini sanırken bir yandan da öğrenir çocuk.

• **Neden zordur çocukları güldürmek?**

Kolayına gülmez çocuk. Okuyan, biriktiren, dikkatli çocuklar metinlerdeki gülmecenin hemen varırlar farkına. Sözcüklerden çok olaylardan çıkar gülmece. Bunu bilir çocuklar.

İyi yerleştireceksin gülmeceyi metne yoksa sen komik olursun. Gülmeceyi amaç bellemiş, hamurun içine yapay olarak katan “yazar”ın yapıtını okuduğunda çocuk işin ayrımına varır, hemen anlar ne olup bittiğini; “Bu yazar da çok komikmiş!” der ve kitabı okumayı sürdürmez. Yazdığınız komik olmadığı gibi siz komik olursunuz.

• **Dolayısıyla çocuklar için yazılanlarda gülmeceyi kullanmanın zorlukları da anlaşılıyor. Sizin yönteminizi sorsam!**

Şimdi bak, yaşamın elbette acı yanları da var. Çocuklara hep acıyı anlatmanın gereği yok. Yaşamın gülen, ışıklı, umutlu yanları da var. İşte ben yaşamın bu yanlarından bakıyorum hayata. Bu pencereden bakınca da gülücük gelip yanağıma konuyor. Ben de yanağımdaki gülücüğü çocuklara aktarıyorum, onlar da gülsünler diye... Kısacası şu: Çocuklar için yazdığım öykü ve romanlarımda sayfalara hep yaşamı taşıdım. Bir de yalın yazdığım için seviyor çocuklar, gençler.

• **Çocuklar-yetişkinler? Kim daha yatkın gülmeceye?**

Büyükleri güldürmek daha kolay. Dizilerde örneğin; ana baba güler, çocuk bakar. Annesinin, babasının neye güldüğü-

nü anlamaya çalışır. Yatkınıktan çok daha ciddidir çocuk. Bu nedenledir ki gülmeceli yapıtların ciddi olması gerekir.

● **Ya hangi kesime yazarken gülmece daha rahat akıyor kaleminizden?**

Gülmece her yapıtta araçtır. Bu bağlamda benim için çocuk ya da yetişkinlere yazmanın bir farkı yoktur.

● **Yapıtlarınızda gülmecenin yerine de değinmek istersiniz sanırım.**

Elbette. Benim için gülmece amaç değil araçtır. Her paragrafta, her satırda güldürmem okurumu. Ama öykü ya da roman bittiğinde okurun dudağındaki acı gülümseme, işte o benim yoğurt yiyişim olur. Okurlarım, çocuklar hiçbir zaman edilgen olsun istemem; yapıt boyunca etken yapmaya çalışırım onları. Benimle birlikte düşünsün, benimle birlikte umar arasın isterim. Değilse gıdıklanan herkes güler, komikliğe herkes güler. Güldürdüğüm zaman sağlıklı güldürmek isterim. Onu yapmaya çalışırım.

● **İzlediğiniz, okuduğunuz kadarıyla (ki yakından izlediğinizi biliyoruz) günümüz Türkçe çocuk yazınında gülmece öğelerinin kullanımına ilişkin neler söylemek istersiniz?**

Pek göremiyorum. Keşke yer verebilseler, eğilebilseler.

Arada kadın yazarlarda rastlıyorum. Erkekler pek yakın durmuyorlar gülmeceye. Acaba diyorum, ciddi olmayı mı istiyorlar ya da ciddi olacaklarını mı sanıyorlar bu seçimleriyle? Oysa ciddiyetsizlikle hiçbir ilgisi yoktur gülmecenin. Ne Rifat Ilgaz ne Aziz Nesin... Hepsi/ hepimiz gayet ciddi insanlarız. Onun içindir ki metinlerimizde gülmecenin ciddiyetini koruyoruz.

Şimdi gülmece öyküsü ya da romanı yok, gülmece yazıları var!

● **Çocuklar, gülmecenin yerli yerinde kullanıldığı yapıtları daha mı çok seviyorlar?**

Kesinlikle. Çocuk çabuk ayırdına varır; “Gülmeyeceğim işte!” der, baktı olmuyor, kaldırır atar kitabı. Gülmece yerli yerindeyse “bitmese” duygusuyla okur, sonra da başka kitaplara yönelir.

● **Şöyle koyuyor noktayı “belki de gülmece ustaları en insanlı yazarlardır” diyen Sevgili İzgü:**

Baştan sona bir serüven. Yüzü aşkın çocuk kitabına sığdırılmış bir serüven.

Borcum var ülkeme: Bu halk beni üç yıl yatılı okuttu; yedirdi, içirdi, bana giysiler, ayakkabılar aldı, bir öğünde iki çeşit yemek verdi. Borcum var benim halkıma. Ne onlarca (iki yüze yakın) kitap yazmakla ödeyebilirim bu borcu ne de yirmi altı yıl süren öğretmenliğimle ödemiş sayılırım...

Bilmem ama belki bir umut işte çocuklara yazdığım için...

O umut, acaba bir gün çocuklar, “Ödedin borcunu Muzaffer Dede!” derler mi?

Ne ki şu da var:

Bugün başımı koydum mu yastığa öyle huzurluyum ki!

Çocuklara yaptım görevimi!

Yetişkinler için de yaptım elimden geleni!

Ülkemi seviyorum, halkımı seviyorum. Halkımın sanatçısıyım. Bu yetiyor bana.

muzaffer
izgü

SİPA

